

Toespraak door Zoni Weisz, Nationale Holocaust Herdenking, 30 januari 2022, Wertheimpark

Vandaag herdenken we de gruwelen van de naziperiode.

We herdenken al die miljoenen onschuldige mensen die de naziwaanzin, de Holocaust, niet overleefd hebben, omdat ze waren wie ze waren. Joden, Sinti en Roma.

Al meteen na de machtsovername door Hitler in 1933 werden de eerste Sinti, Roma en Joden naar concentratiekampen gedeporteerd.

Dat het ze slecht zou vergaan was toen al duidelijk. Stap voor stap werden we van al onze rechten beroofd.

We werden geïdentificeerd, geregistreerd, geïsoleerd, beroofd, gedeporteerd en uiteindelijk vermoord. Een zinloze, industriële moord was het, op weerloze, onschuldige mensen, bedacht en zorgvuldig uitgevoerd door fanatieke nazi's en misschien nog fanatiekere bureaucraten die met één pennestreek het lot van zoveel mensen bezegelde. Misdadigers, die hiervoor een legitimatie vonden in hun rassenwetten.

Zes miljoen Joden en meer dan 500.000 Sinti en Roma, mannen, vrouwen en kinderen, zijn tijdens de Holocaust vermoord.

Vandaag kan ik hier bij u zijn dames en heren omdat ik met hulp van een goede Nederlandse politieagent op het station van Assen op een wonderbaarlijke manier ben ontsnapt van het zogenaamde "zigeunertransport" van 19 mei 1944, vanuit kamp Westerbork naar Auschwitz.

Ook ik moest, als zevenjarig jongetje, met dit transport worden gedeporteerd en stond samen met mijn tante en een kleine groep familieleden op het perron van Assen te wachten op de trein naar Auschwitz.

Daar kwam de trein, waar mijn vader, moeder, mijn zusjes en broertje al inzaten.

Het perron was vol met soldaten en politie. Geschreeuw, stampende laarzen, einsteigen, schnell, schnell!

Ook wij moesten bij dat transport naar Auschwitz gevoegd worden. Met hulp van de "goede" politieagent, wisten we te ontsnappen aan deportatie en zag ik mijn geliefden voor het laatst.

Dit beeld zal voor altijd op mijn netvlies gebrand staan. Ik was alleen. Als kind van zeven jaar oud ben je dan alles kwijt en val je in een onpeilbaar diep gat.

Vaak moet ik aan mijn moeder denken die in het "zigeunerlager" in Auschwitz–Birkenau onder de meest verschrikkelijke omstandigheden de zorg had voor mijn zusjes en broertje.

We kunnen ons geen voorstelling maken van het onvoorstelbare lijden dat mijn moeder en al die andere moeders hebben doorgemaakt. Ze moesten soms ondergaan dat er de meest verschrikkelijke medische experimenten op hun kinderen werden uitgevoerd.

Uiteindelijk werden in de nacht van 2 op 3 augustus 1944 alle 2900-vrouwen kinderen en ouderen uit het "zigeunerlager" vergast, ook mijn moeder, mijn zusjes en mijn broertje.

Dat is de reden waarom we vandaag hier bij het Auschwitz monument bijeen zijn.

Dit is een monument van bezinning dames en heren, maar het is ook een monument dat vragen oproept.

Hoe was het mogelijk dat zoveel onschuldige mensen werden vermoord?

Hoe was het mogelijk dat zoveel mensen wegkeken en dachten dat het zo'n vaart niet zou lopen?

Hoe was het mogelijk dat er zoveel opportunisten meelopers werden en uiteindelijk deel uit maakten van het verderfelijke nazisysteem en daarmee medeschuldig werden aan de grootste misdaad in de geschiedenis van de mensheid?

Dit is een ook monument van hoop, dames en heren.

-Hoop dat iedereen, ongeacht afkomst, huidskleur of religie gelijke rechten en gelijke kansen heeft.

-Hoop dat het fascisme en racisme, niet de vormen aanneemt zoals in de dertiger jaren van de vorige eeuw.

-Hoop dat we samen in vrede kunnen leven, ondanks de grote verschillen tussen culturen en volken en hoop dat we elkaar zullen respecteren.

We moeten lessen trekken uit de geschiedenis.

Wereldwijd zijn vooral kinderen het slachtoffer van oorlogen en conflicten. Mensen zijn op de vlucht en op zoek naar een beter leven. Velen laten daarbij hun leven. Het kan en mag niet zo zijn dat onze geliefden voor niets gestorven zijn, dat we niets van de geschiedenis geleerd hebben. We hebben de opgave de voorwaarden te scheppen dat minderheden in vrede en veiligheid kunnen leven.